

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 10432 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax: 210-2124524

Αθήνα, 25-08-2020
Αριθμ. Πρωτ.: 469/113791

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

ΘΕΜΑ: «Εφαρμογή Προγράμματος Δακοκτονίας στην νήσο Λέσβο»

ΣΧΕΤ: **Η ΠΑΒ 1331/23-4-2020**

Απαντώντας στην παραπάνω Αναφορά που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ι. Μπουρνούς**, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Ο δάκος είναι ο σοβαρότερος εντομολογικός εχθρός της ελιάς στη χώρα και σε ορισμένες άλλες παραμεσόγειες χώρες. Η ζημιά που προκαλεί δεν είναι μόνο ποσοτική, με τη μείωση της παραγωγής και την υποβάθμιση της εμπορικής αξίας του καρπού, αλλά και ποιοτική με την υποβάθμιση των οργανοληπτικών ιδιοτήτων του παραγόμενου ελαιόλαδου.

Επισημαίνεται ότι, η αντιμετώπιση του εντόμου βασίζεται σε χημικά και καλλιεργητικά μέτρα. Για τη χημική αντιμετώπισή του εφαρμόζονται δολωματικοί ψεκασμοί ή ψεκασμοί καλύψεως. Η εν λόγω μέθοδος αποτελεί την πλέον ενδεδειγμένη και επιστημονικά ορθή μέθοδο, τόσο σε σχέση με την αποτελεσματικότητά της, όσο και σε σχέση με τις επιπτώσεις της στο περιβάλλον, στην ασφάλεια του χρήστη και στην ποιότητα του τελικού παραγόμενου προϊόντος. Για την επιτυχία των ψεκασμών πρέπει το ποσοστό καρποφορίας των δέντρων να είναι πάνω από 30% και ο καρπός να είναι επιδεκτικός ωτοκίας. Σε περιοχές στις οποίες υπάρχει ιστορικό υψηλών πληθυσμών, πιθανόν να χρειαστεί επανάληψη της επέμβασης, εφόσον παρατηρείται αύξηση των συλληφθέντων ακμαίων, για τη μείωση των πληθυσμών του δάκου, πριν εναποθέσουν τα αυγά τους στον ελαιόκαρπο. Σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή δολωματικών ψεκασμών σημαίνει να ψεκάζεται μέρος της εσωτερικής κόμης των δέντρων, να τηρούνται σωστά οι δόσεις του ελκυστικού και του εντομοκτόνου, να ρυθμίζεται σωστά η πίεση στο ψεκαστικό μέσο, καθώς και να μην αφήνονται απέκαστα μεγάλα τεμάχια ελαιώνων. Οι ψεκασμοί καλύψεως με εγκεκριμένα για την καλλιέργεια και τον εχθρό εντομοκτόνα συστήνονται μόνο όταν η προσβολή του ελαιόκαρπου είναι πάνω από το οικονομικό όριο (μεγαλύτερη από 5% ζωντανή προσβολή για τις ελαιοποιημένες και 1% για τις επιτραπέζιες ποικιλίες).

Η επιτυχία των επεμβάσεων δακοκτονίας συνίσταται στην έγκαιρη παρακολούθηση των πληθυσμών του εντόμου και της εκτίμησης της προσβολής του ελαιόκαρπου. Η παρακολούθηση της πληθυσμιακής διακύμανσης του δάκου γίνεται με παγίδες τύπου «McPhail», που περιέχουν ως ελκυστικό, αμμωνιακά άλατα 2% ή υδρολυμένες πρωτεΐνες 2% (φθινόπωρο), συχνά με τη προσθήκη βόρακα και αναρτώνται στο εσωτερικό της κόμης του δέντρου. Η παρακολούθηση συνιστάται να γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η εκτίμηση της προσβολής του ελαιόκαρπου πραγματοποιείται με τακτικές δειγματοληψίες καρπών (δεκαπενθήμερες ή μηνιαίες)

από τον Ιούλιο έως την έναρξη της συγκομιδής. Η συχνότητα των δολωματικών επεμβάσεων σε μια περιοχή για την αντιμετώπιση των προσβολών του ελαιόκαρπου από το δάκο της Ελιάς, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και δεν μπορεί από πριν να προγραμματισθεί. Η έναρξη των επεμβάσεων και ο αριθμός αυτών είναι αποτέλεσμα εντατικής παρακολούθησης του δακοπληθυσμού με ειδικές παγίδες εντόμων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς και της προβλεπόμενης παραγωγής ελαιόκαρπου.

Στα καλλιεργητικά μέτρα συγκαταλέγονται η συγκομιδή, ως επί των πλείστων, όλων των καρπών, καθώς οι ασυγκόμιστοι καρποί είναι φυσικό εκτροφείο για τον δάκο, η πρώιμη συλλογή των καρπών που μειώνει τον κίνδυνο όψιμων προσβολών και η αυξημένη προσοχή σε αρδευόμενους ελαιώνες όπου αυξάνεται ο πληθυσμός του δάκου, ιδιαίτερα όταν αποτελούν μικρές νησίδες εντός μεγάλης εκτάσεως μη αρδευόμενων ελαιώνων. Σε μεγάλης έκτασης ελαιώνες ή σε ευρύτερες περιοχές είναι σημαντική η επισήμανση εστιών πρώιμων προσβολών από το έντομο.

Επισημαίνεται ότι, άλλες μέθοδοι καταπολέμησης είναι η μαζική παγίδευση και η βιολογική μέθοδος. Με τη μέθοδο της μαζικής παγίδευσης επιδιώκεται η σύλληψη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού ενήλικων εντόμων, ώστε να μειωθεί ο πληθυσμός του εχθρού σε επίπεδα που δεν προκαλούν οικονομική ζημιά στην καλλιέργεια. Συνιστάται η χρήση εγκεκριμένων για τον εχθρό και την καλλιέργεια παγίδων (www.minagric.gr/syspest) και επισημαίνεται ότι ο συνδυασμός ελκυστικών τροφής, φύλου και χρώματος είναι καταλληλότερος όταν πρόκειται να εφαρμοστούν προγράμματα μαζικής παγίδευσης.

Σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν υψηλοί πληθυσμοί δάκου, επιπλέον της μαζικής παγίδευσης απαιτούνται συμπληρωματικά μέτρα για επαρκή προστασία της παραγωγής, όπως αύξηση της πυκνότητας των παγίδων ή δολωματικοί ψεκασμοί εστιασμένα στις περιοχές με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού του δάκου. Συνεχής εφαρμογή μαζικής παγίδευσης σε έναν απομονωμένο ελαιώνα, επί σειρά ετών, μειώνει τον πληθυσμό του δάκου και αυξάνει τον πληθυσμό των ωφέλιμων εντόμων. Παρόλο που τα ωφέλιμα έντομα δεν μειώνουν τους πληθυσμούς του δάκου κάτω από τα επίπεδα της οικονομικής ζημιάς εντούτοις συμβάλλουν σημαντικά στην μείωση τους. Η παρουσία και η δράση ορισμένων από τους ωφέλιμους οργανισμούς κατά του δάκου μπορεί να επηρεασθεί, έμμεσα, με την ενθάρρυνση και διατήρηση εντός του ελαιώνα της βλάστησης και χλωρίδας που συντηρεί τους πληθυσμούς τους (π.χ. *Inula* sp.).

Σημειώνεται ότι, για τη βελτίωση του προγράμματος δακοκτονίας και για τον έλεγχο υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων σε ελιά και ελαιόλαδο η αρμόδια Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) συνεργάζεται με το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), τα Ινστιτούτα Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου του ΕΛ.Γ.Ο - ΔΗΜΗΤΡΑ στα Χανιά και το Ηράκλειο, με Ερευνητικά και Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, καθώς και με τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των ελαιοκομικών Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) της χώρας υλοποιώντας ερευνητικές εργασίες στο πλαίσιο του Προγράμματος «Συγκριτικές και Πειραματικές Εργασίες για την καταπολέμηση του δάκου της ελιάς», τα αποτελέσματα των οποίων ενσωματώνονται με την πάροδο του χρόνου στις πρακτικές του προγράμματος για την εξέλιξή του.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω συνεργασίας πραγματοποιείται και ο έλεγχος ποιότητας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων καθώς και η επίδραση των μεθόδων αντιμετώπισης του δάκου της ελιάς, στην υπολειμματικότητα δραστικών ουσιών φυτοπροστατευτικών προϊόντων στον ελαιόκαρπο και στους επικονιαστές (κυρίως στις μέλισσες). Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα και οι αντίστοιχες δραστικές ουσίες που έχουν έγκριση για χρήση στην ελαιοκαλλιέργεια, έχουν ελεγχθεί σύμφωνα με τα διεθνή πρωτόκολλα πειραματισμού και αξιολογηθεί για την αποτελεσματικότητά και την ασφάλεια τους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον σύμφωνα με τον

Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 1107/2009. Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι η Συντονιστική Εθνική Αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του ανωτέρου κανονισμού ενώ ο Εθνικός φορέας αξιολόγησης και εκτίμησης κινδύνου είναι το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο.

Επιπλέον, αναφέρεται ότι το ΥΠΑΑΤ χρηματοδοτεί το διεισδυτικό έργο με τίτλο: «ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΤΟΥ ΔΑΚΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (NT4D)» το οποίο υλοποιείται από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ ολοκληρώνεται στο τέλος του 2020. Σημειώνεται ότι η χρήση drone για εφαρμογή φυτοπροστατευτικών προϊόντων δεν επιτρέπεται στη χώρα μας όπως και πανευρωπαϊκά, καθώς θεωρείται ως εφαρμογή από αέρος. Εντούτοις, καθώς πρόκειται για πολλά υποσχόμενη νέα τεχνολογία οι εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρακολουθούνται συνεχώς ώστε, εάν καταστεί νομικά εφικτό, να εφαρμοστεί και στη χώρα μας διασφαλίζοντας την ασφάλεια χρήσης τους τόσο για τον άνθρωπο όσο και για το περιβάλλον.

Όσον αφορά στην ευθύνη της εφαρμογής των Προγραμμάτων Δακοκτονίας, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 186 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87), η κατάρτιση, ο συντονισμός, η εποπτεία και ο έλεγχος των προγραμμάτων υποχρεωτικών ή συλλογικών καταπολεμήσεων, όπως η καταπολέμηση του δάκου, ανήκει στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των ελαιοκομικών Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) της χώρας. Οι διαδικασίες για την ανάδειξη εργολάβων ψεκασμών και για την έγκαιρη έναρξη των ψεκασμών που αποτελεί τον πλέον καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας του Προγράμματος Δακοκτονίας, καθώς και η επισήμανση και παρακολούθηση της εξέλιξης εκθρών και ασθενειών των καλλιεργειών και εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπισή τους ανήκουν επίσης στην αρμοδιότητα των ΔΑΟΚ των Π.Ε..

Επισημαίνεται ότι όσον αφορά το πρόγραμμα Δακοκτονίας έτους 2020, όπως και αυτό του έτους 2019 πραγματοποιήθηκαν έγκαιρα όλες οι απαραίτητες διοικητικές διαδικασίες από το ΥΠΑΑΤ και τα συναρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών με την έκδοση των απαιτούμενων διοικητικών Πράξεων, όπως συνοπτικά αναφέρονται παρακάτω:

α) Η αριθμ. 1904/10-01-2020 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών με κατανομή ποσού ύψους 20.954.300€ στις Περιφέρειες της χώρας, πέραν του ποσού των 5,442,320,69€ για την προμήθεια υλικών δακοκτονίας για το έτος 2020, και ειδικά για την Περιφέρεια Β. Αιγαίου με κατανομή 2.000.000€.

β) Η αριθμ. 2632/85772/18-03-2020 (ΑΔΑ: 6Φ604653ΠΓ-ΦΞ8) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με την οποία κατανεμήθηκαν εννιακόσια σαράντα (940) άτομα εποχικό προσωπικό δακοκτονίας στις Περιφερειακές Ενότητες - Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των Ελαιοκομικών Νομών της χώρας, οι οποίες είναι αρμόδιες για την πρόσληψη του ανωτέρω προσωπικού.

γ) Η δημοσίευση τροπολογίας στο άρθρο 40 του ν.4673/11-03-2020 (Α'52) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις» η οποία δίνει τη δυνατότητα στους προσωρινούς μειοδότες των εργολαβιών του προγράμματος δακοκτονίας έτους 2020, της εκτέλεσης του έργου πριν την υπογραφή των συμβάσεων, ώστε να ξεκινήσει έγκαιρα ο 1^{ος} ψεκασμός.

δ) Ο διαγωνισμός για την προμήθεια των υλικών δακοκτονίας έτους 2020 που διενεργείται από το ΥΠΑΑΤ εξελίσσεται στους προβλεπόμενους χρόνους. Σημειώνεται ότι, έχει εκδοθεί η αριθ. 2243/191880/14-7-2020 απόφαση έγκρισης αποτελέσματος του Ανοικτού Διεθνούς Διαγωνισμού και έχει υποβληθεί ο πλήρης φάκελος στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τον έλεγχο νομιμότητας των συμβάσεων προμήθειας πριν την υπογραφή τους.

Επισημαίνεται ότι, οι ΔΑΟΚ στο τέλος του προγράμματος των ψεκασμών και έγκαιρα πριν την έναρξη της συγκομιδής του ελαιόκαρπου, όταν διαπιστώσουν ότι οι κλιματολογικές συνθήκες (θερμοκρασία, σχετική υγρασία) είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξη και εξέλιξη δακοπροσβολών, εκδίδουν Δελτίο Τύπου και ενημερώνουν για τη λήξη των ψεκασμών και τη λήψη μέτρων από τους ελαιοπαραγωγούς για την προστασία της ελαιοπαραγωγής.

Η φύση του εν λόγω προγράμματος, καθώς είναι βιολογικό και πολυπαραμετρικό, με έναν από τους κυριότερους παράγοντες που επιδρούν σε αυτό να είναι οι κλιματολογικές συνθήκες, και σε άμεση συσχέτιση με την εμπλοκή πολλών φορέων για τη διενέργειά του, καθιστά αναγκαία: α) την πλήρη εγρήγορση όλων των φορέων καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής του, όπως και των ελαιοπαραγωγών και β) την προσπάθεια απλούστευσής των διαδικασιών για την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή του.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι ιδιαίτερες κλιματικές συνθήκες που επικράτησαν στη χώρα τα τελευταία χρόνια ήταν η αιτία για την ανάπτυξη όψιμων μυκητολογικών προσβολών στον ελαιόκαρπο υποβαθμίζοντας σημαντικά ιδιαίτερα την ποιότητα του παραγόμενου ελαιολάδου. Η αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος αποτελεί μια νέα πρόκληση για την ελαιοπαραγωγή της χώρας και τους παραγωγούς, προκειμένου να προστατευτεί αποτελεσματικά το εθνικό μας προϊόν. Κατά τη φετινή ελαιοκομική περίοδο υπήρξαν ανεπίσημες αναφορές στην Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του ΥΠΑΑΤ για προσβολές από το μύκητα *Gloeosporium olivarum* που προκαλεί την ασθένεια γλοιοσπόριο στον ελαιόκαρπο στην Περιφέρεια της Κρήτης λόγω παρατεταμένων υψηλών θερμοκρασιών και επιπέδων υγρασίας κατά τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο. Η αντιμετώπιση της ασθένειας είναι δυνατή αρκεί να υπάρχει συνεχής επίβλεψη της καλλιέργειας από τους παραγωγούς καθώς υπάρχουν διαθέσιμα εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά σκευάσματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία της παραγωγής από τον παραπάνω μύκητα.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Οικονομικών
-Γραφείο κ. Υπουργού
2. Βουλευτή κ. Ι. Μπουρνούς